

GABRIEL - VRATA EUROPSKIH NACIONALNIH KNJIŽNICA

POTICATELJ STRUČNIH AKTIVNOSTI EUROPSKIH

NACIONALNIH KNJIŽNICA

Uvod

O digitalnim knjižnicama obično razmišljamo u okvirima "elektroničkog pristupa" informacijama, koji se temelji na korisničkom pretraživanju u svrhu pronalaženja dokumenata i slika. Budući da se elektronički pristup informacijama vrlo brzo razvija, ulažu se opći naponi da se poveća povezanost i interoperabilnost između sustava i informacijskog sadržaja. Količina informacija na Internetu povećava se u godini deset puta. Te informacije nastaju u razmjerno nekontroliranom otvorenome sustavu koji stvaraju i sami korisnici informacija, one nastaju u različitim oblicima, pohranjuju se u različitim formatima na milijunima sustava smještenih po cijelom svijetu i međusobno povezanih u mreže. Jednako tako povećava se i broj ljudi koji preko Interneta pristupaju elektroničkim zbirkama. Od najveće je važnosti stoga, kada razmišljamo o digitalnim izvorima informacija, međunarodna suradnja i koordinacija.

Jedna je od inicijativa u europskoj knjižničarskoj zajednici, usmjerena takvu cilju, GABRIEL, World Wide Web služba za europske nacionalne knjižnice koje su okupljene pri Konferenciji ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica (CENL: Conference of European National Librarians).

Kronologija

Na godišnjem sastanku u Oslu 1994. godine, ravnatelji europskih nacionalnih knjižnica odlučili su osnovati uredništvo online biltena u svrhu međusobna obavještanja o tekućim aktivnostima. Internet je osigurao različite mogućnosti za ostvarenje takve zamisli. Web-stranica Konferencije ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica zamišljena kao online vodič i jedinstven pristup službama i uslugama knjižnica, istovremeno se pokazala korisnom za sve ostale korisnike Interneta. Bila je to akcija nacionalnih knjižnica Finske, Francuske, Njemačke, Nizozemske i Velike Britanije.

Prototip verzije Gabriela bio je dostupan na četirima poslužiteljima u Europi, a već u prvoj godini usluge su na Gabrielu dosegnule razinu od 1,000 bita na dan. Kraljevska je knjižnica iz Haaga ponudila brigu oko središnje redakcije usluga, a Britanska knjižnica pilot-verziju Gabriela 1995. godine, kada je samo osamnaest nacionalnih knjižnica imalo svoje mrežne stranice. U rujnu 1996. na sastanku u Lisabonu, nakon što su na poslužitelj dodane detaljne informacije o svim uključenim knjižnicama, odlučeno je da Gabriel postane službeni WWW poslužitelj CENL-a. Osnivanjem Upravnog odbora Gabriela čiji su članovi bili predsjednik CENL-a te ravnatelji pet nacionalnih knjižnica, web-poslužitelj dobio je i svoju institucionalnu razinu. Osnivanjem malog uslužnog tima trebalo je jamčiti svakodnevno održavanje servisa. Godine 1998. na Gabrielu je zastupljeno četrdeset knjižnica, od kojih 38 članica u Vijeću Europe, među kojima je i Nacionalna i sveučilišna knjižnica iz Zagreba.

Upravni odbor Gabriela na sastanku održanom u Berlinu u veljači 1999., podržao je suradnju nacionalnih knjižnica i nacionalnih muzeja. Rezultat je toga sastanka i prijedlog projekta Gabriel kao usluge za nacionalne knjižnice i nacionalne muzeje. Na proširenom sastanku u Londonu, održanom u ožujku 1999., sudjelovala su i dva predstavnika muzeja umjetnina.

Koncepcija

Zadatak je Gabriela omogućiti protok informacija o europskim nacionalnim knjižnicama kako bi se olakšao pristup knjižnicama te razvile nove usluge temeljene na udruženoj (umreženoj) infrastrukturi. Opći ciljevi Gabriela su:

- pomoć u upravljanju knjižnicama korištenjem sveobuhvatna i ažurna online vodiča prema funkcijama, zbirkama i uslugama europskih nacionalnih knjižnica
- najbolje moguće promicanje nacionalne knjižnice, a primjer je za to izložba Blago europskih nacionalnih knjižnica
- obavještanje o radu i usklađivanje rada nacionalnih knjižnica na europskoj razini (zajednički projekti i međunarodni događaji), te poticanje opisa pojedinih knjižnica, njihovih funkcija i zbirki objavljivanjem poveznica na pojedinačne usluge knjižnica (katalozi, nacionalne bibliografije, katalozi periodike itd.) na nacionalnoj razini
- Gabriel ujedno može poslužiti kao model za druge zajedničke mrežne službe u knjižničarstvu.

Iako u održavanju sudjeluje malo knjižnica, ipak je briga oko odgovornosti zajednička svim knjižnicama.

Upravljanje

Upravni odbor CENL-a zadužen je za politiku Gabriela, donošenje strateških planova, financiranje, izvještavanje CENL-a o statusu određenih poslova.

Izvršno tijelo Gabriela tim je od četiri člana - glavni urednik, tajnik i administratori. Svakodnevni rad na Gabrielu sastoji se od predlaganja planova, održavanja liste najviše razine sadržaja, održavanja poveznica (linkova). Izgled i održavanje osnovnih parametara stranica, davanje smjernica, održavanje zrcalnih stranica, te provjeravanje dokumenata u HTML formatu usklađuje tim od jedanaest članova. Svaka pak knjižnica, članica CENL-a, imenuje osobu zaduženu za suradnju s urednikom Gabriela.

Održavanje

Novost je u koncepciji i to što samu službu Gabriela zapravo održava velika međunarodna grupa kolega-knjižničara. Takav pristup svrstava Gabriel u jedinu takvu paneuropsku knjižničarsku službu, a njegov uspjeh ovisi o doprinosu svakog imenovanog člana.

Rad teče preko elektroničke pošte, a od 30. rujna do 1. listopada 1997. u Varšavi je bila organizirana i radionica svrha koje je bila međusobno upoznavanje svih kontaktnih osoba. Svaka kontaktna osoba ima pristup podacima u sekciji o upravljanju Gabriela, u kojem može dobiti sve potrebne informacije

o smjernicama, dokumentaciji, postupcima, statistici, promidžbenim tekstovima, priopćenjima za medije, email-arhivi, izvještajima i sl., a izrađen je i Priručnik za urednike Gabriela.

Naslovna stranica dobrodošlice je prva razina koju održava urednik Gabriela, a na 2. razini slijedi popis svih nacionalnih knjižnica uključenih u Gabriel, koju također održava urednik. Treću razinu održavaju kontaktne osobe iz svake knjižnice, a sadrži mrežne stranice samih knjižnica-članica, dok su na četvrtoj razini stranice na kojoj se prikazuju online usluge, WWW i gopher usluge, FTP poslužitelji, OPAC knjižnice, nacionalni uzajamni katalozi, nacionalne bibliografije ili posebne baze podataka.

- Poslužitelji

Gabriel se ažurira jednom u mjesecu na poslužitelju Kraljevske knjižnice u Haagu, a nova se verzija zrcali na poslužiteljima Britanske knjižnice, Njemačke knjižnice i Helsingin Yliopiston Kirjasto, te od mjeseca rujna 1998. i na poslužitelju Narodne in univerzitetne knjižnice u Ljubljani.

Tijekom 1999. godine na Gabriel je dodano oko 100 dokumenata, uključujući opise knjižnica, njihove online usluge, godišnje izvještaje i prijevod na različite jezike Izjave o zadatku Gabriela. Preko Alta Viste mogu se naći poveznice s nekom od početnih stranica Gabriela na više od 3000 drugih poslužitelja.

Najznačajniji dodatak na stranicama bila je online izložba Blago europskih nacionalnih knjižnica koja je "otvorena" u veljači 1999. godine. U okviru te izložbe zastupljena je i rijetka građa iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice, npr. Istarski razvod i Cithara Octochorda. Usporedno s izložbom novost je na Gabrielu knjiga posjeta i Bibliotheca universalis, projekt grupe G7, koji obrađuje međunarodne projekte digitalizacije.

- Metapodaci

Usprkos mnogobrojnim aktivnostima u mnogim knjižnicama usmjerenima prema Dubliskom osnovnom skupu elemenata podataka, dosad nije bilo bitnije primjene metapodataka. Razlog je tome taj stoje to donekle nov standard, te što ih glavni WWW pretražitelji ne podržavaju. Primjenom metapodataka na Gabrielu pokušalo se na stranicama online izložbe Blago europskih nacionalnih knjižnica.

- Izgled Gabrielovih stranica

Naslovna stranica Gabriela nikad nije bila posebno grafički zanimljiva. Manji je grafički napredak učinjen uvođenjem online izložbe. Želja je Gabrielovih urednika da se grafičkom sučelju u idućim godinama posveti više pažnje. Grafička su rješenja slabo zadovoljena na Gabrielovim stranicama zato da bi se sve knjižnice mogle koristiti njegovom službom. Opisu djelatnosti knjižnica, kako bi stranice bile vizualno privlačnije, namjeravaju se dodati slike zgrada.

Budući da nova generacija web-pretražitelja podržava standard Unicode/UTF-8, njegova bi primjena riješila upotrebu diakritičkih znakova različitih jezika koji se pojavljuju na stranicama.

Korisnici Gabriela - kome je namijenjen Gabriel

Glavna, ciljna grupa korisnika akademska je zajednica (studenti, profesori, istraživači itd.), ostali korisnici, izdavači (zbog bibliografske aktivnosti), druge knjižnice (npr. međuknjižnična posudba). Zbog različitih korisnika nužno je da mrežne stranice budu logično strukturirane, da se ponude potpune informacije o različitim uslugama koje knjižnice pružaju, da se one redovito ažuriraju.

Jedinu nedoumicu u vezi s korištenjem stranica Gabriela stvorilo je zanimljivo pitanje o tome da li stranice na Internetu trebaju zainteresirati korisnika da posjeti knjižnice ili se one trebaju približiti konceptu virtualne knjižnice i usluga. Prvi je pristup sigurniji, ali drugi nudi mogućnosti pružanja usluga nacionalnim knjižnicama u svjetskim razmjerima.

Budući da su neke od zastupljenih knjižnica i sveučilišne knjižnice, to može ugroziti različitosti u djelatnosti nacionalnih knjižnica i knjižnicama sveučilišnog tipa, koje zahtijevaju pristup na razini sveučilišta.

Glavno je pitanje za sve knjižnice potreba strategije za mrežne usluge koje bi trebale obuhvatiti cijelu ustanovu, te jasna analiza svih korisničkih kategorija.

Strategija i sadržaj mrežnih stranica

Budući da su mnoge nacionalne knjižnice već otpočele s razvojem i davanjem svojih usluga na Internetu, postavilo se pitanje integracije svih različitih informacijskih strategija. Uspoređujući više mrežnih stranica nacionalnih knjižnica sastavljen je popis s osnovnom strukturom uspješnih mrežnih stranica: dostupnost temeljnih informacija, jačanje i predstavljanje postojećih usluga, integracija baza podataka, primjena multimedije (za izložbe), korisniku prilagođeni prikaz sadržaja, stalno ažuriranje sadržaja, prilagodba postojeće organizacije knjižnice.

Određeni su i sadržajni elementi koje trebaju imati pojedinačne mrežne stranice knjižnica. To su: opće informacije o knjižnici, informacije o povijesti knjižnice, opis zbirke, obavijest o uslugama knjižnice, poveznice na kataloge i bibliografske usluge, pristup digitalnim zbirkama knjižnice, obavijesti o tekućim izložbama i projektima, "što je novo", mogućnost da korisnici postavljaju pitanja, stručne informacije (o organizaciji, zaštiti, bibliografskim standardima itd.) te vrata prema vanjskim izvorima na mreži. Prema ovim smjernicama očito je da nema gotovo nijedne djelatnosti u knjižnici koja nije zahvaćena razvojem mreže. Zaključeno je daje predstavljanje svake knjižnice na mreži uspješno jedino ako odražava ukupnu strategiju knjižnice.

Internet bi trebao biti sastavni dio informacijske strategije odnosno "prozor na ulicu" za cjelokupnu djelatnost knjižnice. Uz to, on omogućuje komunikaciju o sadržajima svake pojedine knjižnice, a dobra stranica može poslužiti kao pristup kulturnoj baštini pohranjenoj u knjižnici. Konačno, jedino Internet može ostvariti viziju virtualne knjižnice u kojoj su informacije i usluge za krajnjeg korisnika povezane.

Na početnoj stranici Gabriela nalazi se, već spomenuta, online izložba Blago europskih nacionalnih knjižnica te Službe s rubrikama Novo na Gabrielu, Europske nacionalne knjižnice, Usluge i publikacije, Novosti iz europskih nacionalnih knjižnica, Zajednički projekti(1) i partnerstva(2) i Opće informacije.

Blago europskih nacionalnih knjižnica rezultat je dogovora postignutog na sastanku CENL-a u Pragu 1998., na kojem je razrađena zamisao o stvaranju zajedničke virtualne izložbe. Tri mjeseca poslije napravljena je prva verzija izložbe (veljača 1999.). Zamisao je te izložbe bila prikazati kratkim opisom i slikom najvrednija izdanja u knjižnicama te omogućiti različita pretraživanja: prema zemlji porijekla, formatu ili sadržaju. Izložci su mogle biti knjige, rukopisi, poster, grafike, zvučni zapisi i sl. Zasad u tom projektu sudjeluje 25 zemalja, s oko 100 izložaka.

Nacionalne knjižnice i nacionalni muzeji

U svrhu promidžbe transkulturne suradnje u Europi planiraju se različite aktivnosti i traže se novi partneri. Uz knjižnice, u partnerstvo su uključeni arhivi i muzeji i to s obzirom na zajedničku prezentaciju informacija. Grupa DG XIII Europske zajednice organizirala je tri sastanka 1998. godine. CENL se spominjao kao predstavnik za knjižnice.

Osnovni je prijedlog bio stvoriti online vodič po muzejima prema predlošku Gabriela, koji bi se u budućnosti trebao spojiti s vodičem po knjižnicama. U prijedlog Gabriela uključilo se šest europskih nacionalnih muzeja od kojih se očekuje da utvrde strategiju i dobrobit takva zajedništva, koje treba prethoditi početku njihova zajedničkog projekta. Početak zajedničkog rada bila je izrada izvještaja za raspravu o prisutnosti europskih kulturnih ustanova na Internetu. Već je na godišnjem sastanku Reunion des organisateurs de grandes expositions, Stiftung Preussischer Kulturbesitz iz Berlina ponudio okvir za takav projekt.

Osim te inicijative, Gabriel će u sklopu projekta Europske unije CoBRA+ u kojem sudjeluje više članica CENL-a, nastaviti svoju već započetu inicijativu za muzeje, arhive i knjižnice kao moguće partnere za suradnju.

Publicitet

Da bi se Gabriel predstavio, 1998. godine izrađen je tekst Izjave o zadatku Gabriela na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. Preporuka je CENL-a da se tekst prevede na nacionalne jezike članica CENL-a i objavi u vodećim nacionalnim glasilima za knjižničare. U prilogu donosimo prijevod na hrvatski.

Zaključak

U sadašnjem trenutku umrežene usluge u knjižničarskoj zajednici nameću važno pitanje decentralizacije pohranjenih informacija, njihovo upravljanje i pristup, te mogućnost suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. Iako možda zvuči iznenađujuće s obzirom na gotovo tisućljetnu prisutnost knjižnica, činjenica je daje Internet povećao međusobnu povezanost knjižnica - ljudi i ideja, kao što to dosad nije uspjelo tradicionalnim knjižnicama.

Gabriel je model i jedinstven primjer za slične združene mrežne usluge u knjižničarskoj zajednici u Europi i u svijetu.

Marina Mihalić

KORIŠTENI DOKUMENTI

Conference of European National Librarians - Annual Report 1998-1999 / Marco de Niet and Pieter Douma. Den Haag, Sept. 1999.

Editorial manual for Gabriel / Grainne Mould, Marco de Niet, Pieter Douma.

Europe's national libraries in line - The Gabriel Workshop 1997 / Marco de Niet.

URL: <http://www.konbib.nl/gabriel/>

URL: <http://www.bl.uk/gabriel/>

URL: <http://www.ddb.de/gabriel/>

URL: <http://renki.helsinki.fi/gabriel/>

URL: <http://nuk.uni-lj.si/gabriel/>

Gabriel-Gateway to Europe's national libraries. Mission Statement.

Guide for Gabriel contributors.

Marte, Hans. Gabriel Gateway to Europe's national libraries. // VOB Mitteilungen 51,3-4(1998), 84-87.

Gabriel

Vrata europskih nacionalnih knjižnica

O zadatku Gabriela

Gabriel, Vrata europskih nacionalnih knjižnica, World Wide Web je služba za europske nacionalne knjižnice zastupljene pri Konferenciji ravnatelja europskih nacionalnih knjižnica (CENL: Conference of European National Librarians). Trenutno u CENL-u i Gabrielu sudjeluje 38 nacionalnih knjižnica iz država koje su članice Europskoga vijeća.

1. O zadatku

Zadatak je Gabriela učiniti dostupnima informacije o europskim nacionalnim knjižnicama, njihovim zbirkama, službama i uslugama i time im omogućiti pristup, te potaknuti razvoj novih službi i usluga koje se temelje na zajedničkoj infrastrukturi.

2. Opći ciljevi

Da bi se taj zadatak ostvario, definirani su sljedeći opći ciljevi: Usmjeravanje: Gabriel služi kao opsežan i najmoderniji online vodič za funkcije, zbirke i usluge europskih nacionalnih knjižnica.

Promidžba: Gabriel najrazličitije promiče europske nacionalne knjižnice. Suradnja: Gabriel potpomaže suradnju između europskih nacionalnih knjižnica na području umrežavanja.

Model: Gabriel služi kao model za druge zajedničke umrežene službe na području knjižničarstva u Europi i drugdje.

3. Mogućnosti

Među uobičajene zadatke nacionalnih knjižnica ubraja se i osnivanje nacionalnih zbirki tiskanih i elektroničkih publikacija te izrada nacionalnih bibliografija. Nacionalne su knjižnice europsko kulturno nasljeđe okupljeno na jednome mjestu s dubokom povijesnom dimenzijom. Omogućavajući pristup svojim zbirkama, posebno su pogodne za unapređivanje kulturnog i znanstvenog

razumijevanja. To je njihova dužnost prema društvu, a na određeni način i prema međunarodnoj znanstvenoj zajednici.

Budući da svaka nacionalna knjižnica razvija svoje vlastite online sustave za raspačavanje informacija o svojim zbirkama, širom Europe pojavljuje se mnoštvo informacijskih služba. Nema jedinstvena načina na koji korisnici mogu doći do informacija o tim službama ili im pristupiti. Iako se mnoge knjižnične službe mogu pronaći pomoću općih WWW kazala ili drugih Internet vodiča, jedino paneuropski usustavljen vodič kojim se pravilno rukuje, može jamčiti da će se sve dostupne službe moći pronaći i da će im se moći odgovarajuće pristupiti. Gabriel djeluje kao takav vodič jer na jednome mjestu nudi pristup knjižnicama i njihovim uslugama, a informacije o nacionalnim knjižnicama čini jednako dostupnima.

Nacionalne knjižnice surađuju u raznim europskim projektima da bi razvile zajedničke proizvode ili službe koje su povezane s njihovim uobičajenim zadacima. Mnoge od tih služba dostupne su pomoću lokalnih knjižničnih sustava, ali zajednička bi dostupnost povećala njihovu vidljivost. Osim što službe i usluge pojedinih knjižnica promiče unutar Internet zajednice, Gabriel isto tako omogućuje pristup zajedničkim službama, kao stoje zajednički pretraživač za WWW službe nacionalnih knjižnica.

Zbog brza razvoja informacijske tehnologije i knjižničnih sustava, knjižnični djelatnici i stručnjaci imaju veliku potrebu za dijeljenjem informacija i znanja. Gabriel potpomaže suradnju među osobljem nacionalnih knjižnica. On pruža infrastrukturu za komunikaciju te služi kao osnova za nov razvoj i istraživanje.

4. Opis službe

Pilot-verzija Gabriel pokrenuta je 1995., a od 1. siječnja 1997. Gabriel je postao javna služba knjižnica uključenih u CENL. To je zajednički mrežni informacijski sustav koji koristi standardnu mrežnu tehnologiju. Zasniva se na WWW tehnologiji, a uključuje i veze s drugim mrežnim službama (kao što je Telnet i Z39.50). Pristup Gabrielu širom svijeta zajamčen je zrcaljenjem.

Gabriel-službom upravlja odbor koji se sastoji od ravnatelja pet nacionalnih knjižnica, a služba za održavanje sastavljena je od osoblja nekoliko knjižnica. Budući da je Gabriel zajednička služba, sve članice CENL-a jednako su odgovorne za kvalitetu službe. Pokazalo se daje to odlučujući čimbenik uspjeha službe. Značajke Gabriel-službe:

- jednako predstavljanje svih informacija o nacionalnim knjižnicama
- podrška višejezičnosti
- zemljopisni i usustavljeni vodič za službe i usluge nacionalnih knjižnica
- zajednički pretraživač za WWW službe i usluge nacionalnih knjižnica
- središnja služba za upite
- oglasna ploča s vijestima o nacionalnim knjižnicama
- elektronički arhiv za publikacije nacionalnih knjižnica
- pregled suradnji i projekata u koje su uključene nacionalne knjižnice. Budući daje Gabriel slobodno dostupan svim korisnicima Interneta i srodnih mreža, pokazalo se da je ta služba omiljen i najdjelotvorniji način povezivanja europskih nacionalnih knjižnica. Ta je služba ujedno i važan doprinos razvoju paneuropske virtualne knjižnice.

Knjižnice koje sudjeluju u Gabrielu:

Albanija: Biblioteka Kombetare

Austrija: Osterreichische Nationalbibliothek

Belgija: Koninklijke Bibliotheek van Belgie / Bibliotheque royale de Belgique

Bugarska: Narodna Biblioteka "Sv. Sv. Kiril i Metodii"

Republika Češka: Narodni knihovna Ceske republiky

Danska: Det Kongelige Bibliotek

Estonija: Eesti Rahvusraamatukogu

Finska: Helsingin Yliopiston Kirjasto

Francuska: Bibliothèque nationale de France

Grčka: Nacionalna knjižnica Grčke

Hrvatska: Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Irska: Leabharlann Naisiunta na hEireann / National Library of Ireland

Island: Landsbókasafh Islands

Italija: Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze

Italija: Biblioteca Nazionale Centrale di Roma

Latvija: Latvijas Nacionala Biblioteka

Liechtenstein: Liechtensteinische Landesbibliothek

Litva: Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo Biblioteka

Luxembourg: Bibliothèque nationale

Mađarska: Orszagos Szechenyi Könyvtar

(Bivša jugoslavenska) Republika Makedonija: Narodna i univerzitetska biblioteka

"Sv. Kliment Ohridski"

Malta: Bibljoteka Nazzjonali ta' Malta

Nizozemska: Koninklijke Bibliotheek

Norveška: Nasjonalbiblioteket

Njemačka: Die Deutsche Bibliothek

Poljska: Biblioteka Narodowa

Portugal: Instituto de Biblioteca Nacional e do Livro

Rumunjska: Biblioteca Nationala a Romaniei

Rusija: Nacionalna knjižnica

Rusija: Ruska državna knjižnica

San Marino: Biblioteca di Stato e Beni Librari

Slovačka: Slovenská národná knižnica v Matici slovenskej

Slovenija: Narodna in univerzitetna knjižnica

Španjolska: Biblioteca Nacional

Švedska: Kungliga Biblioteket

Švicarska: Schweizerische Landesbibliothek

Turska: Milli Kütüphane

Ujedinjeno Kraljevstvo: The British Library

Ukrajina: Natsionalna Biblioteka Ukrainy

Vatikan: Biblioteca Apostolica Vaticana

Gabriel se može pronaći na adresama:

<http://www.konbib.nl/gabriel/>

<http://www.bl.uk/gabriel/>

<http://www.ddb.de/gabriel/>

<http://renki.helsinki.fi/gabriel/>

Dodatne obavijesti:

Pieter Douma

Gabriel editor

Koninklijke Bibliotheek

P.O.Box 90407

NL-2509LK The Hague

gabriel@python.konbib.nl

(S engleskoga preveo Krešimir Pintarić)

(1) BIBLINK, Bibliotheca Universalis, CD-BIB, DELICAT, DESIRE, DIEPER, EROMM, INCIPIT, JUKEBOX, NEDLIB, ONE-OPAC, PARAGON. UseMARCON.

(2) CENL, CERL, CoBRA+, ELAG, EPIC, IFLA, LIBER, RLG, Libraries of Baltic States, Nordic Net Centre, NORDINFO.